

ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA FİLİSTİN-İSRAİL ANLAŞMAZLIĞI, BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE ULUSLARARASI TOPLUMUN ROLÜ

Kadriye ŞAHİN¹

Öz

Filistin-İsrail anlaşmazlığı, uluslararası hukukun ve uluslararası toplumun rolünü test eden karmaşık bir sorundur. Bu makalede, Filistin-İsrail ihtilafının uluslararası hukuk perspektifinden nasıl ele alındığı ve Birleşmiş Milletler (BM) ile diğer uluslararası aktörlerin bu çatışmaya yönelik katkıları incelenmektedir. 1948'de İsrail Devleti'nin kurulmasıyla başlayan anlaşmazlık, bölgesel sınırların ötesinde bir etki yaratmış ve uluslararası hukuk normları ile insan hakları ilkeleri üzerinde önemli tartışmalara yol açmıştır. BM, çeşitli güvenlik kararları ve barış süreçleri aracılığıyla bu çatışmanın çözümüne katkıda bulunmaya çalışmış, ancak bu çabalar genellikle sınırlı başarılar elde etmiştir. Makale, BM'nin ve uluslararası toplumun bu süreçteki rolünü değerlendirirken, uluslararası hukuk normlarının uygulama sorunlarını ve çözüm önerilerini tartışmaktadır. Ayrıca, mevcut barış süreçlerinin ve uluslararası müdahalelerin etkinliği analiz edilmekte ve gelecekteki barış çabalarının nasıl yönlendirilmesi gerektiğine dair öneriler sunulmaktadır. Sonuç olarak, Filistin-İsrail anlaşmazlığında uluslararası hukukun ve uluslararası toplumun rolü, kalıcı bir çözüm için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Filistin-İsrail Anlaşmazlığı
Uluslararası Hukuk
Birleşmiş Milletler
Barış Süreçleri
Uluslararası Toplum

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 27.09.2024
Kabul Tarihi : 03.12.2024
E-Yayın Tarihi : 31.12.2024
DOI : 10.58702/teyd.1557234

¹ Doktora Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi Bölümü, e-posta: kadriye.sahin@mudanya.edu.tr, ORCID: 0009-0007-5092-9300.

THE ISRAEL-PALESTINE DISPUTE IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL LAW, THE ROLE OF THE UNITED NATIONS AND THE INTERNATIONAL COMMUNITY

Abstract

The Israeli-Palestinian conflict presents a complex challenge in the realm of international law and the role of the international community. This article examines the conflict from an international legal perspective and assesses the contributions of the United Nations (UN) and other global actors towards resolving it. Since the establishment of the State of Israel in 1948, the dispute has extended beyond regional borders, sparking significant debates over international legal norms and human rights principles. The UN has attempted to address the conflict through various security resolutions and peace processes, yet these efforts have generally achieved limited success. The article evaluates the role of the UN and the international community in this context, discussing the implementation challenges of international legal norms and offering potential solutions. It analyzes the effectiveness of current peace processes and international interventions and provides recommendations for guiding future peace efforts. Ultimately, the role of international law and global actors is crucial for achieving a lasting resolution to the Israeli-Palestinian conflict.

Keywords

Israeli-Palestinian Conflict
International Law
United Nations
Peace Processes
International Community

Article Info

Research Article

Received : 27.09.2024
Accepted : 03.12.2024
Online Published : 31.12.2024
DOI : 10.58702/teyd.1557234

Kaynakça Gösterimi: Şahin, K. (2024). Uluslararası hukuk bağlamında Filistin-İsrail anlaşmazlığı, Birleşmiş Milletler ve uluslararası toplumun rolü. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 5 (Filistin), 82-108.

Citation Information: Sahin, K. (2024). The Israel-Palestine dispute in the context of international law, the role of the United Nations and the international community. *Journal of Society, Economics and Management*, 5 (Palestine), 82-108.

GİRİŞ

Filistin-İsrail anlaşmazlığı, uluslararası hukuk bağlamında uluslararası toplumun ve Birleşmiş Milletler (BM)'in önemli bir test alanı olmuştur. Bu çatışma, bölgesel bir anlaşmazlıktan çok daha fazlasını temsil etmekte olup, uluslararası hukukun temel ilkeleri ve insan hakları normları açısından kapsamlı bir inceleme gerektirmektedir. 1948'de İsrail Devleti'nin kurulmasıyla başlayan bu ihtilaf hem bölgesel hem de küresel düzeyde birçok siyasi ve hukuki sorun yaratmış, çeşitli barış süreçleri ve anlaşmaların çabalarına rağmen kalıcı bir çözüm bulamamıştır. Bu bağlamda, BM'in ve diğer uluslararası aktörlerin rolü, bu çatışmanın çözümünde ne denli etkili olabileceğini ve uluslararası hukukun uygulanabilirliğini tartışmak kritik bir öneme sahiptir.

BM ve uluslararası toplum, bu anlaşmazlığın çözümüne yönelik çeşitli girişimlerde bulunmuş, çeşitli kararlar almış ve barış süreçlerini desteklemiştir. Ancak, bu çabalar genellikle sınırlı başarılar elde etmiş ve taraflar arasında kalıcı bir barış sağlanamamıştır. Uluslararası hukuk normlarının ve BM'in rolünün değerlendirilmesi hem mevcut durumun analizini hem de gelecekteki barış çabalarının ne şekilde yönlendirilmesi gerektiğini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu makalede, Filistin-İsrail anlaşmazlığında uluslararası hukuk, BM ve uluslararası toplumun rolü detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

1. Filistin-İsrail Anlaşmazlığının Tarihsel Arka Planı

Filistin-İsrail anlaşmazlığının tarihsel arka planı, çok daha geniş bir süreç ve bir dizi olayla şekillenmiştir. Çatışmanın kökleri, 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanmakta olup, bu dönemde Siyonist hareketin Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurma hedefi belirginleşmiştir. Bu hedef, Filistin'deki Arap nüfusu arasında ciddi tepkilere yol açmış ve bölgedeki ilk gerilimleri tetiklemiştir (Pappe, 2006, s. 15-30).

Birinci Dünya Savaşı sonrasında, 1917'de İngiltere'nin yayımladığı Balfour Deklarasyonu, Filistin'de bir Yahudi milli yurdunun kurulmasını destekleyeceğini ifade etmiştir. Bu destek, Arap toplulukları arasında büyük karşıt tepkilere yol açmış ve bölgedeki gerilimleri artırmıştır. 1920'ler ve 1930'lar boyunca, Yahudi ve Arap toplulukları arasında çatışmalar giderek daha sık hale gelmiş, İngiltere'nin Filistin Mandası üzerindeki yönetim kapasitesini zorlaştırmıştır (Kimmerling ve Migdal, 2003, s. 45-60).

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, 1947'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Filistin'in bölünmesine dair bir plan önerdi. Bu plana göre, Filistin toprakları Yahudi ve Arap devletleri arasında paylaşılacaktı. Ancak Arap ülkeleri, bu planı reddetmiş ve 1948 yılında İsrail Devleti'nin kuruluşunun ilan edilmesiyle Arap-İsrail Savaşı patlak vermiştir. Bu savaş, büyük çapta yerinden edilmelere yol açmış ve yeni sınırların çizilmesiyle sonuçlanmıştır (Morris, 2001, s. 75-90).

1967'deki Altı Gün Savaşı, İsrail'in Batı Şeria, Gazze Şeridi ve Doğu Kudüs'ü işgal etmesiyle sonuçlanmıştır. Bu işgal, uluslararası hukuk açısından tartışmalı bir durum yaratmış ve bu bölgelerdeki yerleşim faaliyetleri, dünya genelinde büyük tartışmalar başlatmıştır. İşgal altındaki bu topraklardaki yaşam koşulları, çatışmanın karmaşıklığını daha da artırmış ve barış sürecini zorlaştırmıştır (Falk, 2018, s. 102-120).

Ancak, 1967 Savaşı'nın ardından süreç son bulmamış, aksine çatışma daha da derinleşmiştir. İsrail'in işgal ettiği topraklarda, yerleşim yerlerinin kurulması ve Filistinlilerin haklarının ihlali gibi sorunlar günümüzde de devam etmektedir. 1993 yılında Oslo Anlaşmaları, Filistin Yönetimi'nin kurulmasını ve bir barış süreci başlatılmasını sağlamış olsa da, bu süreç, köklü çözüm getirememiş ve her iki taraf arasında yeniden şiddet olaylarına yol açmıştır. Özellikle 2000'li yıllarda intifadalar (direniş hareketleri) ve sürekli yerleşim faaliyetleri, barış umutlarını zedelemiştir.

Sonuç olarak, Filistin-İsrail anlaşmazlığı, 1967 sonrası devam eden, çok katmanlı ve derinlemesine bir çözüm gerektiren bir çatışma olmuştur. Tarihsel bağlamda bu çatışmanın çözümü, sadece askeri veya siyasi müdahalelerle değil, aynı zamanda taraflar arasındaki güvenin inşa edilmesi, karşılıklı hakların tanınması ve adil bir çözüm arayışı ile mümkün olacaktır.

2. Uluslararası Hukukun Temel İlkeleri

Uluslararası hukuk, devletler arasındaki ilişkileri düzenleyen ve uluslararası toplumun ortak normlarını belirleyen bir hukuk sistemidir. Bu hukuk sistemi, devletlerin egemenliklerini korurken, aynı zamanda uluslararası barış ve güvenliği sağlamak amacıyla çeşitli temel ilkelere dayanır. Bu ilkeler, uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde ve uluslararası anlaşmazlıkların çözülmesinde kritik bir rol oynar.

Egemenlik ve Toprak Bütünlüğü ilkesi, uluslararası hukukun temel taşlarından biridir. Bu ilkeye göre, her devlet kendi topraklarında tam egemenliğe sahip olup, diğer devletlerin iç işlerine müdahale etme hakkına sahip değildir. Bu ilke, uluslararası sınırların korunmasını ve devletlerin iç işlerine saygıyı güvence altına alır. Ancak, bu ilkenin uygulanabilirliği, iç savaşlar ve terörizm gibi durumlarda karmaşık hale gelebilir (Shaw, 2017, s. 10-30).

Uluslararası İnsan Hakları ilkesi, devletlerin insan haklarını koruma yükümlülüğünü ifade eder. Uluslararası insan hakları hukuku, bireylerin temel haklarını koruma ve bu hakların ihlaline karşı önlemler alma amacı güder. Bu ilke, özellikle savaş ve çatışma durumlarında, insan hakları ihlallerine karşı uluslararası toplumun müdahale yetkisini belirler. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve çeşitli uluslararası sözleşmeler bu ilkenin somutlaşmış halleri arasındadır (Marks, 2006, s. 45-70).

Uluslararası Sözleşmeler ve Anlaşmalar ilkesi, devletlerin karşılıklı olarak kabul ettikleri sözleşmelere ve anlaşmalara uymalarını gerektirir. Bu ilkeye göre, imzalanan anlaşmalar, taraf devletler arasında hukuki bağlayıcılığı olan yükümlülükler doğurur. Bu ilke, uluslararası ilişkilerde güven ve öngörülebilirlik sağlarken, anlaşmazlıkların çözümünde hukuki bir temel oluşturur (Akehurst, 1997, s. 100-120).

Barışçıl Çözüm Yöntemleri ilkesi, uluslararası anlaşmazlıkların zorla değil, barışçıl yollarla çözülmesini öngörür. Bu ilke, devletler arasında anlaşmazlıkların müzakereler, arabuluculuk veya yargılama gibi yöntemlerle çözülmesini teşvik eder. Birleşmiş Milletler'in bu ilkeye yönelik çeşitli mekanizmaları, çatışmaları barışçıl yollarla çözme amacını taşır (Charney, 1993, s. 150-180).

Uluslararası Yardım ve İş Birliği ilkesi, devletlerin ve uluslararası kuruluşların, uluslararası barış ve güvenliği sağlama amacıyla iş birliği yapmalarını öngörür. Bu ilkeye

göre, uluslararası toplumun ortak sorunlara karşı birlikte hareket etmesi ve yardımlaşması gereklidir. Bu ilke, özellikle kalkınma yardımları ve insani yardım durumlarında önem kazanır ve uluslararası dayanışmayı teşvik eder (Klabbers, 2002, s. 200-220).

3. Uluslararası Hukuk ve Filistin-İsrail Çatışması

Filistin-İsrail anlaşmazlığı, uluslararası hukukun çeşitli yönlerini etkileyen karmaşık bir sorundur. Bu çatışma, uluslararası insani hukuk, insan hakları hukuku ve uluslararası antlaşmalar bağlamında ele alınmaktadır. Filistin'in statüsü, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu'nun 1975 tarihli 'Siyonizm, ırkçılığın bir biçimidir' kararı ve 2012'de Filistin'in gözlemci devlet statüsü kazanması ile birlikte uluslararası arenada daha fazla görünür hale gelmiştir. Bu kararlar, Filistin'in uluslararası hukuktaki yeri açısından önemli bir dönüm noktasıdır.

Uluslararası hukuk açısından Filistin'in durumu, toprak üzerindeki haklar ve bu toprakların işgali gibi meseleleri içermektedir. İsrail'in 1967 savaşıdan sonra işgal ettiği Batı Şeria, Gazze Şeridi ve Doğu Kudüs gibi bölgeler, BM Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 numaralı kararları çerçevesinde tartışılmaktadır. Bu kararlar, toprakların işgalinin sona ermesini ve barışçıl bir çözüm için müzakerelerin yapılmasını öngörmektedir. Ancak, bu kararların uygulanması konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır (Falk, 2018, s. 25-45).

İnsan hakları açısından, Filistinlilerin maruz kaldığı ihlaller uluslararası hukuk kapsamında ele alınmalıdır. Birçok insan hakları örgütü, İsrail'in işgali altındaki bölgelerdeki uygulamalarını insan hakları ihlalleri olarak değerlendirmekte ve bu durumu uluslararası mahkemelere taşımaktadır. Özellikle Filistinlilerin hareket özgürlüğü, yaşam hakkı ve mülkiyet hakları üzerinde ciddi kısıtlamalar bulunmaktadır. Bu tür ihlaller, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) inceleme alanına girebilir (F. Khan, 2020, s. 80-100).

BM, Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir rol oynamaktadır. BM, Filistinli mültecilerin durumu ve insan hakları ihlalleri ile ilgili çeşitli raporlar hazırlamakta ve uluslararası toplumu bu meseleye dikkat çekmek için çalışmaktadır. Ancak, BM'nin etkisi sınırlıdır ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi büyük güçlerin politikaları bu çerçevede önemli bir etki yaratmaktadır. Çatışmanın çözümü için kalıcı bir barış anlaşması, BM'nin barış gücü ve diplomatik çabaları ile desteklenmektedir (B'Tselem, 2021, s. 10-30).

Sonuç olarak, Filistin-İsrail anlaşmazlığı, uluslararası hukuk ve insan hakları bağlamında karmaşık bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası toplumun, özellikle de Birleşmiş Milletler'in rolü, bu sorunun çözümü açısından kritik bir öneme sahiptir. Ancak, siyasi irade ve uluslararası iş birliği olmadan kalıcı bir çözüm bulmak zordur. Gelecekteki müzakerelerde uluslararası hukukun daha etkin bir şekilde uygulanması, barış sürecinin başarıya ulaşması için elzemdir.

3.1. Uluslararası Hukuk Normları

Uluslararası hukuk, devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen normlar ve ilkeler bütünüdür. Bu hukuk sistemi, barış, güvenlik ve insan hakları gibi evrensel değerlere dayanmaktadır. Uluslararası hukukun temel ilkeleri arasında egemenlik, uluslararası antlaşmalara saygı, insan hakları, toprak bütünlüğü ve devletlerin eşitliği yer almaktadır. Bu

ilkeler, uluslararası topluluğun temel yapı taşlarını oluşturur ve uluslararası ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesini sağlar (Shaw, 2017, s. 15-35).

Egemenlik ilkesi, devletlerin bağımsızlık ve kendi iç işlerini düzenleme hakkını vurgular. Her devlet, kendi toprakları üzerinde mutlak yetki sahibi olmalıdır. Bu ilke, uluslararası sistemdeki dengeyi koruyarak, güç dengesizliklerinin önüne geçmeyi amaçlar. Bununla birlikte, egemenlik, insan haklarının ihlal edilmesini haklı çıkarmak için bir kalkan olarak kullanılmamalıdır (Rosenne, 2005, s. 50-70).

Uluslararası antlaşmalar, devletler arasında varılan hukuki bağlayıcılığı olan anlaşmalardır. Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi, bu antlaşmaların nasıl yapılacağı, yorumlanacağı ve uygulanacağına dair kuralları belirler. Antlaşmalara saygı, uluslararası sistemin istikrarı için kritik öneme sahiptir. Devletler, imzaladıkları antlaşmalara uymakla yükümlüdürler ve bu yükümlülük, uluslararası hukukun güvenilirliğini artırır (Bianchi, 2015, s. 100-120).

İnsan hakları, uluslararası hukukun en önemli alanlarından biridir. Birçok uluslararası belge, bireylerin temel haklarını güvence altına alır. İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri, bu hakların korunmasını sağlar. Devletlerin, bu hakların ihlaline karşı sorumlulukları bulunmaktadır ve bu sorumluluk, uluslararası mahkemeler tarafından denetlenebilir (Henkin, 1990, s. 15-35).

Uluslararası hukukun bir diğer önemli ilkesi toprak bütünlüğüdür. Bu ilke, devletlerin sınırlarının dokunulmaz olduğunu ve bu sınırların dışındaki toprak taleplerinin kabul edilemez olduğunu belirtir. Savaş ya da güç kullanımı yoluyla toprak kazanımı, uluslararası hukuk tarafından yasaklanmıştır. Bu durum, devletler arasında barışçıl bir ilişki kurulmasını teşvik eder (Krasno, 2008, s. 30-50).

Devletlerin eşitliği ilkesi, uluslararası sistemdeki her devletin eşit haklara sahip olduğunu ifade eder. Büyük ya da küçük, güçlü ya da zayıf tüm devletler, uluslararası hukuka tabidir ve bu hukuk karşısında eşit muamele görmelidir. Bu ilke, uluslararası ilişkilerde adaletin sağlanmasında kritik bir rol oynar (Dugard, 2005, s. 50-65).

Uluslararası hukuk normları, sadece devletler arası ilişkilerle sınırlı değildir. Ayrıca, bireylerin ve uluslararası örgütlerin de hak ve yükümlülüklerini kapsar. Özellikle insan hakları ve uluslararası insani hukuk, bireylerin korunmasına yönelik normlar geliştirmiştir. Bu normlar, savaş durumlarında sivillerin korunmasını da içermektedir (Merrills, 2011, s. 20-35).

Uluslararası hukukun uygulanabilirliği, çeşitli mekanizmalarla sağlanır. Uluslararası mahkemeler, devletler ve bireyler arasında hukuki uyuşmazlıkları çözmek için vardır. Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) gibi kurumlar, savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar gibi ciddi ihlallerin cezalandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Schabas, 2017, s. 75-90).

Uluslararası hukuk normları ve ilkeleri, uluslararası ilişkilerin temel çerçevesini oluşturarak, barış, güvenlik ve insan hakları gibi evrensel değerlerin korunmasına katkı sağlamaktadır. Bu normların etkin bir şekilde uygulanması, uluslararası toplumun daha adil ve barışçıl bir şekilde işlenmesini sağlayacaktır.

3.2. Filistin-İsrail Çatışmasındaki Hukuki Sorunlar

Filistin-İsrail çatışması, uluslararası hukuk açısından birçok karmaşık hukuki sorunu gündeme getirmektedir. Bu sorunlar, işgal, toprak hakları, mülteci durumu ve insan hakları ihlalleri gibi çeşitli konuları içermektedir. Bu bağlamda, uluslararası hukuk normları ve ilkeleri, çatışmanın çözümü açısından kritik bir önem taşımaktadır (Shaw, 2017, s. 112-130).

Birinci sorun, toprak üzerindeki haklardır. 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı sonucunda İsrail'in işgal ettiği Batı Şeria, Gazze Şeridi ve Doğu Kudüs gibi bölgeler, uluslararası hukuka göre işgal altındadır. BM Güvenlik Konseyi'nin 242² ve 338³ numaralı kararları, bu işgallerin sona ermesini ve iki devletli bir çözümü önermektedir. Ancak, bu kararların uygulanması konusunda ciddi zorluklar yaşanmaktadır (Bianchi, 2015, s. 45-60).

İkinci olarak, mülteci sorunu dikkat çekmektedir. 1948'deki Arap-İsrail Savaşı sırasında yaklaşık 700.000 Filistinli, mülteci durumuna düşmüştür. Bu mültecilerin geri dönüş hakkı, uluslararası hukuk kapsamında korunmaktadır. Ancak İsrail, güvenlik kaygıları nedeniyle bu geri dönüşü kabul etmemekte ve bu durum, uluslararası hukukun ihlali olarak değerlendirilmektedir (Rosenne, 2005, s. 88-100).

Üçüncü bir mesele, insan hakları ihlalleri ve uluslararası insani hukukun uygulanmasıdır. Filistin topraklarında yaşayan siviller, İsrail'in askeri operasyonları ve yerleşim politikaları nedeniyle ciddi insan hakları ihlallerine maruz kalmaktadır. Uluslararası insan hakları örgütleri, bu durumun uluslararası hukuka aykırı olduğunu ve sorumlularının cezalandırılması gerektiğini savunmaktadır (Falk, 2018, s. 75-90).

Dördüncü sorun, yerleşim yerlerinin inşasıdır. İsrail'in Batı Şeria'da kurduğu yerleşim yerleri, uluslararası hukuka göre yasaklanmıştır. IV No'lu Cenevre Sözleşmesi'nin 49. maddesi, işgalci güçlerin işgal altındaki topraklara sivil nüfusunu yerleştirmesini yasaklamaktadır. Ancak İsrail, bu yerleşimleri genişletmeye devam etmektedir, bu da uluslararası hukukun ihlali anlamına gelmektedir (F. Khan, 2020, s. 102-115).

Beşinci olarak, Filistin'in uluslararası statüsü meselesi de hukuki bir sorundur. 2012 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Filistin'i gözlemci devlet olarak kabul etmiştir. Ancak bu statü, Filistin'in tam anlamıyla bağımsız bir devlet olarak tanınması için yeterli değildir. Bu durum, Filistin'in uluslararası hukuk nezdindeki haklarını sınırlamaktadır (Ziadah, 2018, s. 37-50).

Altıncı sorun, uluslararası mahkemelerin yetkisi ve rolüdür. Filistin, 2015 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) katılma kararı almış ve burada İsrail'in olası savaş suçlarına karşı yargılanmasını talep etmiştir. Ancak, UCM'nin yetkileri ve etkisi konusunda

² BM Güvenlik Konseyi'nin 242 Sayılı Kararı (22 Kasım 1967). Bu karar, 1967 Altı Gün Savaşı'ndan sonra Orta Doğu'daki durumu düzenlemeyi amaçlayan temel bir belgedir. Karar, İsrail'in 1967 savaşında işgal ettiği topraklardan çekilmesini ve bölgede barışçıl bir çözüm sağlanması için taraflar arasında müzakerelerin başlatılmasını talep etmektedir. Ayrıca, karar, bölgedeki ülkelerin toprak bütünlüğünü ve siyasi bağımsızlıklarını güvence altına almayı öngörür. Bu karar, iki devletli çözümün temel taşlarından biri olarak kabul edilir. <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/240/94/pdf/nr024094.pdf>

³ BM Güvenlik Konseyi'nin 338 Sayılı Kararı (22 Ekim 1973). Bu karar, 1973 Yom Kipur Savaşı'nın sona ermesinin ardından alınan bir diğer önemli karardır. Karar, BM Güvenlik Konseyi'nin 242 sayılı kararının uygulanması ve barış görüşmelerinin başlatılması için çağrıda bulunur. Ayrıca, tüm tarafların, savaşı sona erdiren ateşkese uymalarını ve barış sürecine devam etmelerini talep eder. Karar, Orta Doğu'da kalıcı bir barış için iki devletli çözümün desteklenmesine yönelik bir adım olarak görülmektedir. <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/288/65/pdf/nr028865.pdf>

ciddi tartışmalar bulunmaktadır; birçok devlet, UCM'nin bu konudaki yargı yetkisini sorgulamaktadır (Schabas, 2017, s. 25-40).

Yedinci bir mesele, barış sürecinin yetersizliğidir. Oslo Anlaşmaları Oslo I Anlaşması (13 Eylül 1993), ikinci ise Oslo II Anlaşması (24 Eylül 1995), iki taraf arasında barış sağlama amacı gütmesine rağmen, bu anlaşmaların uygulanması sürecinde büyük sorunlar yaşanmıştır. Taraflar arasındaki güvensizlik ve siyasi irade eksikliği, uluslararası hukuk çerçevesinde kalıcı bir çözüm bulunmasını engellemektedir (Cohen, 2018, s. 70-85).

Sekizinci olarak, güvenlik sorunları ve terörizm meselesi de çatışmanın hukuki boyutunu etkilemektedir. Filistinli grupların gerçekleştirdiği saldırılar, İsrail'in karşı saldırılarına neden olmakta ve bu döngü, sivillerin zarar görmesine yol açmaktadır.

Uluslararası hukuk, bu tür eylemleri düzenlerken, her iki tarafın da sivil nüfusu koruma yükümlülüğünü vurgulamaktadır (Falk, 2018, s. 150-165).

Filistin-İsrail çatışmasındaki hukuki sorunlar, karmaşık bir yapıya sahiptir. Uluslararası hukuk, bu sorunların çözümünde önemli bir araç olmakla birlikte, siyasi irade ve uluslararası topluluğun etkin müdahalesi gereklidir. Barışçıl bir çözüm sağlanmadığı sürece, bu hukuki sorunlar daha da derinleşecektir.

3.3. İlgili Uluslararası Sözleşmeler ve Kararlar

Filistin-İsrail çatışması, çeşitli uluslararası sözleşmeler ve kararlarla şekillenen karmaşık bir hukuki çerçeveye sahiptir. Bu sözleşmeler, çatışmanın tarafları arasında barış sağlanması, insan haklarının korunması ve toprak üzerindeki hakların belirlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, en önemli belgelerden biri 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'dir. Bu beyanname, bireylerin temel haklarını güvence altına alarak, çatışmaların çözümünde bir referans noktası oluşturmuştur (Henkin, 1990, s. 15-30).

Bir diğer önemli belge, 1966 tarihli Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'dir. Bu sözleşme, devletlerin bireylerin temel haklarını tanıma ve koruma yükümlülüklerini ortaya koyar. Filistinli mültecilerin hakları ve yaşam standartları bu çerçevede tartışılmaktadır. Sözleşme, Filistin halkının haklarını savunma açısından önemli bir hukuki zemin sunmaktadır (Bianchi, 2015, s. 82-95).

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 242 ve 338 numaralı kararları, Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir rol oynamaktadır. 242 numaralı karar, 'toprak için barış' ilkesini öne sürmekte ve işgal altındaki toprakların geri verilmesini talep etmektedir. 338 numaralı karar ise, 1973 Arap-İsrail Savaşı sonrasında ateşkesi ve barış müzakerelerini teşvik etmektedir. Bu kararlar, iki devletli çözüm perspektifinin temelini oluşturmaktadır (Shaw, 2017, s. 200-215).

IV No'lu Cenevre Sözleşmesi, 1949 yılında kabul edilmiştir ve işgal altındaki topraklarda sivillerin korunmasını amaçlamaktadır. Bu sözleşme, İsrail'in işgal ettiği Filistin topraklarında uygulanan politika ve pratiklerin uluslararası hukuka aykırı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, İsrail'in yerleşim politikaları, bu sözleşmenin ihlali olarak değerlendirilmektedir (A. Khan, 2020, s. 60-75).

Filistin'in uluslararası alanda tanınması, 2012 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen 67/19 sayılı karar ile gerçekleşmiştir. Bu karar, Filistin'i gözlemci

devlet olarak tanımakta ve uluslararası hukuka dayanan haklarını güçlendirmektedir. Bu durum, Filistin'in uluslararası mahkemelerde daha aktif rol oynamasına olanak tanımaktadır (Ziadah, 2018, s. 45-60).

Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Roma Statüsü, 1998 yılında imzalanmış ve savaş suçları ile insanlığa karşı suçlar gibi ağır ihlallerin yargılanmasına olanak sağlamıştır. Filistin, 2015 yılında UCM'ye katılarak, İsrail'in işgal altındaki topraklarda gerçekleştirdiği eylemleri incelemesi için mahkemeye başvurmuştur. UCM'nin yetkileri ve işlevi, uluslararası hukuk açısından büyük bir önem taşımaktadır (Schabas, 2017, s. 120-135).

İnsan Hakları Komitesi tarafından kabul edilen 2008 tarihli 'Filistin'deki İnsan Hakları İhlalleri Raporu' bu bölgede yaşanan insan hakları ihlallerini belgelemektedir. Bu rapor, uluslararası toplumun dikkatini çekerek, Filistin halkının maruz kaldığı ihlallerin uluslararası hukuka aykırı olduğunu ortaya koymaktadır (Falk, 2018, s. 200-215).

Birleşmiş Milletler, Filistinli mültecilerin durumu ile ilgili olarak 1948'den bu yana birçok karar almıştır. 194⁴, 302⁵ ve 338⁶ sayılı kararlar, mülteci durumunun çözümüne yönelik çeşitli öneriler sunmakta, mültecilerin haklarını güvence altına almaya çalışmaktadır. Bu kararlar, mültecilerin geri dönüş hakkını da kapsamaktadır (Rosenne, 2005, s. 125-140).

Son olarak, Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri, Filistin halkının haklarını koruma ve tanıma konusunda önemli bir hukuki çerçeve sunmaktadır. Bu sözleşmeler, devletlerin insan haklarını tanıma ve koruma yükümlülüklerini belirleyerek, uluslararası toplumun sorumluluklarını artırmaktadır. Bu bağlamda, Filistinli bireylerin hakları uluslararası alanda daha fazla görünür hale gelmiştir (Merrills, 2011, s. 50-65).

4. Birleşmiş Milletler'in Rolü

Birleşmiş Milletler (BM), Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir aktör olarak ortaya çıkmaktadır. 1945 yılında kurulan BM, uluslararası barışı ve güvenliği sağlama, insan haklarını koruma ve sosyal gelişmeyi teşvik etme amacını taşımaktadır. BM, Filistin sorununun uluslararası alanda görünürlüğünü artırmış ve bu konuda çeşitli kararlar alarak durumu izlemektedir (Weiss, 2013, s. 45-60).

BM Genel Kurulu, Filistin halkının haklarını tanıyan birçok önemli karar almıştır. 1975 tarihli 3379 sayılı karar, Siyonizm'i ırkçılığın bir biçimi olarak tanımlayarak, Filistin halkının

⁴ BM Güvenlik Konseyi'nin 194 Sayılı Kararı (11 Aralık 1948). Bu karar, Filistinli mültecilerin geri dönmeleri ve yerleşim yerlerine dönme haklarını korumaları gerektiğini belirtir. Ayrıca, mültecilerin yeniden yerleştirilmeleri ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için gerekli adımların atılmasını talep eder. Karar, aynı zamanda Filistinli mülteciler için uluslararası yardım sağlanması ve onları korumak amacıyla bir komite kurulmasını da öngörmüştür. https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/ga_res_1941948.pdf

⁵ BM Güvenlik Konseyi'nin 302 Sayılı Kararı (8 Aralık 1949). Bu karar, Filistinli mülteciler için Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım ve Çalışma Ajansı (UNRWA) aracılığıyla sürekli yardım sağlanmasını ve bu mültecilerin temel insani ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçlamaktadır. Karar, mültecilerin durumunu uluslararası bir insani sorumluluk olarak ele alır. <https://www.unrwa.org/content/general-assembly-resolution-302>

⁶ BM Güvenlik Konseyi'nin 338 Sayılı Kararı (22 Ekim 1973). Bu karar, 1973 Yom Kipur Savaşı sonrasında alınan bir başka önemli karardır. Karar, 1967 tarihli BM Güvenlik Konseyi'nin 242 sayılı kararının uygulanması için çağrıda bulunur ve Orta Doğu'da barışın sağlanması için tarafların müzakerelere başlamasını öngörür. Filistinli mültecilerin durumu, Orta Doğu barışının sağlanmasında önemli bir mesele olarak yer alır, ancak doğrudan mültecilerle ilgili bir düzenleme içermez. <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/288/65/pdf/nr028865.pdf>

ulusal haklarını desteklemiştir. Bu karar, Filistin'in uluslararası toplum nezdindeki tanınırlığını artırmıştır (Sayegh, 1999, s. 10-20).

BM Güvenlik Konseyi, çatışmanın çözümü için kritik bir rol oynamaktadır. 242 ve 338 numaralı kararlar, işgal altındaki toprakların geri verilmesi ve barış müzakerelerinin başlatılması çağrısında bulunmaktadır. Ancak, bu kararların uygulanması genellikle siyasi engellerle karşılaşmaktadır ve bu durum, uluslararası toplumun etkinliğini sınırlamaktadır (Shaw, 2017, s. 210-225).

BM, Filistinli mültecilere yönelik yardım sağlamak amacıyla 1949'da UNRWA (Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Teşkilatı) kurulmuştur. UNRWA, mültecilere eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler sunarak, yaşam standartlarını iyileştirmeye çalışmaktadır. Bu kuruluş, Filistinli mültecilerin haklarının korunmasında önemli bir rol oynamaktadır (Khalidi, 2013, s. 75-90).

BM İnsan Hakları Konseyi, Filistin topraklarındaki insan hakları ihlalleri konusunda raporlar hazırlamakta ve bu ihlalleri uluslararası topluma duyurmaktadır. Bu raporlar, İsrail'in uygulamalarını eleştirmekte ve Filistin halkının maruz kaldığı ihlallerin uluslararası hukuka aykırı olduğunu ortaya koymaktadır (Falk, 2018, s. 100-115).

BM, barış süreçlerine aracılık etmek amacıyla çeşitli diplomatik çabalar göstermiştir. Oslo Anlaşmaları gibi önemli müzakerelere zemin hazırlayan BM, uluslararası toplumun bu sürece katılımını sağlamıştır. Ancak, bu süreçler genellikle taraflar arasındaki güven eksikliği ve siyasi irade yetersizliği nedeniyle sonuçsuz kalmaktadır (Cohen, 2018, s. 120-135).

BM'nin barış gücü misyonları, çatışmanın yaşandığı bölgelerde istikrar sağlamaya yönelik çabalar içermektedir. BM, Filistin ve çevresindeki çatışmaları önlemek ve sivilleri korumak amacıyla çeşitli barış operasyonları yürütmektedir. Ancak, bu misyonların etkinliği, siyasi duruma bağlı olarak sınırlı kalmaktadır (Dugard, 2005, s. 200-215).

Birleşmiş Milletler, Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir aktör olmasına rağmen, etkisini artırmak için daha fazla siyasi irade ve uluslararası iş birliği gerekmektedir. BM'nin, uluslararası hukuka dayalı bir çözüm sağlamak amacıyla daha etkin bir rol oynaması, barışın tesisi için kritik öneme sahiptir (Rosenne, 2005, s. 45-60).

4.1. BM Güvenlik Konseyi'nin Kararları ve Müdahale

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir rol oynamaktadır. 1948'deki kuruluşundan bu yana, BMGK, çatışmanın çözümüne yönelik çeşitli kararlar almış ve müdahalelerde bulunmuştur. Bu kararlar, uluslararası barış ve güvenliği sağlama amacı taşımaktadır (Shaw, 2017, s. 320-335).

BMGK'nın en bilinen kararlarından biri, 1967'de alınan 242 numaralı karardır. Bu karar, 'toprak için barış' ilkesini vurgulayarak, işgal altındaki toprakların geri verilmesi ve barış müzakerelerinin başlatılmasını istemektedir. Bu bağlamda, karar, iki devletli çözümün temelini oluşturmuştur (Bianchi, 2015, s. 150-165).

Bir diğer önemli karar, 338 numaralı karardır. Bu karar, 1973 Arap-İsrail Savaşı sonrasında ateşkes çağrısında bulunmuş ve tarafların barış müzakerelerine yeniden

başlamasını teşvik etmiştir. Ancak, bu kararların uygulanması, genellikle siyasi engellerle karşılaşmaktadır ve etkinliği sınırlıdır (Cohen, 2018, s. 200-215).

BMGK, 1990'ların başında Oslo Anlaşmaları sürecinde de aktif bir rol oynamıştır. Bu süreç, taraflar arasında barış müzakerelerinin yeniden başlamasına olanak tanımış ve BMGK, bu müzakereleri desteklemiştir. Ancak, bu barış sürecinin yetersizliği, taraflar arasındaki güvensizlikle birleşerek, sonuçsuz kalmıştır (Dugard, 2005, s. 180-195).

Güvenlik Konseyi, Filistin topraklarında yaşanan insan hakları ihlalleri konusunda da çeşitli kararlar almıştır. 2004 yılında alınan 1544 sayılı karar, İsrail'in Gazze'deki askeri operasyonlarını eleştirmiş ve bu tür eylemlerin uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Bu karar, sivil nüfusun korunması gerekliliğini vurgulamaktadır (Rosenne, 2005, s. 270-285).

Ayrıca, BMGK'nın 2334 numaralı kararı, 2016 yılında kabul edilmiştir ve İsrail'in Batı Şeria'daki yerleşim faaliyetlerini yasadışı olarak nitelendirmiştir. Bu karar, uluslararası hukukun ihlaline karşı bir uyarı niteliği taşımış ve uluslararası toplumun tepkisini çekmiştir (Shaw, 2017, s. 450-465).

BMGK'nın kararlarının uygulanabilirliği, genellikle politik zorluklarla sınırlıdır. Özellikle, veto yetkisine sahip beş daimî üye, kendi çıkarları doğrultusunda kararların alınmasında etkili olmaktadır. Bu durum, BMGK'nın Filistin-İsrail çatışmasındaki etkinliğini azaltmaktadır (Falk, 2018, s. 190-205).

BMGK, barış gücü misyonlarıyla da Filistin-İsrail çatışmasına müdahale etmeye çalışmaktadır. Ancak, bu misyonların etkinliği, genellikle siyasi duruma bağlıdır. Barış gücü, çatışma bölgelerinde istikrar sağlama amacı güderken, sık sık yetersiz kalmaktadır (Khalidi, 2013, s. 200-215).

Kısaca, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir aktör olmasına rağmen, aldığı kararların etkin bir şekilde uygulanmasında ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. BMGK kararları, Filistin'e uluslararası meşruiyet kazandırmaya çalışırken, İsrail'in işgallerine devam etmesi bu kararların etkinliğini sınırlamaktadır. Bu durum, sadece siyasi engeller ve uluslararası güç dengelerinden değil, aynı zamanda taraflar arasında güven eksikliği ve karşılıklı çıkar çatışmalarından da kaynaklanmaktadır. Filistin'in haklarını savunmaya yönelik uluslararası çabaların daha güçlü ve kararlı bir şekilde uygulanabilmesi için daha fazla iş birliği ve siyasi irade gerekmektedir.

4.2. BM Genel Kurulu'nun Kararları ve Raporları

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BM Genel Kurulu), Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir platform işlevi görmektedir. 1945'te kurulan bu organ, üye devletlerin uluslararası meseleler hakkında görüş bildirdiği ve kararlar aldığı bir forumdur. BM Genel Kurulu, Filistin meselesine yönelik pek çok karar almış ve raporlar yayınlamıştır (Weiss, 2013, s. 75-90).

Genel Kurul'un 1948 tarihli 194 sayılı kararı, Filistinli mültecilerin geri dönüş hakkını vurgulamaktadır. Bu karar, mültecilerin yaşadığı zor durumun uluslararası alanda tanınmasını sağlamış ve mülteci konusunu BM gündeminin önemli bir parçası haline getirmiştir (Sayegh, 1999, s. 50-65).

1960'lerde, BM Genel Kurulu, Filistin halkının ulusal haklarını tanıyan önemli kararlar almıştır. 1969'da kabul edilen 2535 sayılı karar, Siyonizm'in ırkçı bir ideoloji olarak kınanmasını içermekte ve Filistin halkının bağımsızlık hakkını desteklemektedir. Bu karar, uluslararası alanda Filistin'in haklarını savunmanın bir yolu olarak görülmüştür (Bianchi, 2015, s. 120-135).

1988 yılında, BM Genel Kurulu, Filistin Ulusal Konseyi'ni tanıyarak, Filistin Devleti'nin bağımsızlığını ilan etmesine destek vermiştir. Bu durum, Filistin'in uluslararası tanınma çabalarına önemli bir ivme kazandırmıştır (Cohen, 2018, s. 112-130).

Genel Kurul'un 2012'deki 67/19 sayılı kararı, Filistin'i gözlemci devlet olarak tanımıştır. Bu karar, Filistin'in uluslararası mahkemelerde daha aktif bir şekilde hak talep etmesine olanak tanımıştır ve uluslararası hukukun uygulanması açısından büyük bir öneme sahiptir (Ziadah, 2018, s. 45-60).

BM Genel Kurulu, aynı zamanda çeşitli raporlar hazırlayarak, Filistin'deki insan hakları ihlalleri ve insani durumu izlemektedir. 2009 yılında alınan 10/22 sayılı karar, Gazze'deki saldırıları kınayarak, insan hakları ihlallerine karşı bir duruş sergilemiştir. Bu raporlar, uluslararası toplumun dikkatini çekmekte ve BM'nin insan hakları konusunda daha fazla sorumluluk almasını sağlamaktadır (Falk, 2018, s. 78-90).

Genel Kurul, Filistin'deki barış süreçlerine de destek vermiştir. 2016 yılında kabul edilen 70/93 sayılı karar, iki devletli çözümü desteklemekte ve uluslararası toplumun bu süreçteki rolünü vurgulamaktadır. Ancak, bu tür kararların uygulanabilirliği genellikle sınırlı kalmaktadır (Rosenne, 2005, s. 152-167).

BM Genel Kurulu, ayrıca Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını tanıyan kararlar almıştır. Bu kararlar, Filistin'in bağımsızlık ve egemenlik mücadelesinin uluslararası alanda desteklenmesine yardımcı olmaktadır (Dugard, 2005, s. 55-70).

Son olarak, BM Genel Kurulu'nun kararları ve raporları, Filistin meselesinin uluslararası gündemde kalmasını sağlamaktadır. Ancak, bu kararların icrası ve uluslararası toplum tarafından ne ölçüde dikkate alındığı, sorunun çözümüne yönelik önemli bir engel teşkil etmektedir (Shaw, 2017, s. 315-330).

4.3. BM Barış Gücü ve İnsan Hakları İzleme Faaliyetleri

Birleşmiş Milletler Barış Gücü, Filistin-İsrail çatışmasında istikrar sağlama ve sivilleri koruma amacı güden önemli bir yapıdır. 1948 yılında kurulan BM Barış Gücü, uluslararası barışı koruma çabaları çerçevesinde, çeşitli misyonlar ve görevlerle bölgedeki gerilimleri azaltmaya çalışmaktadır (Shaw, 2017, s. 250-265).

BM Barış Gücü'nün ilk görevi, 1948'deki Arap-İsrail Savaşı sonrasında oluşturulmuştur. Bu misyon, çatışma bölgesindeki sivillerin korunması ve barışın yeniden tesis edilmesi amacıyla gönderilmiştir. Ancak, bu misyonların etkinliği, genellikle siyasi engellerle sınırlıdır (Cohen, 2018, s. 94-110).

Barış gücünün varlığı, özellikle sivil toplumun korunmasında kritik bir rol oynamaktadır. Barış gücü, çatışma bölgelerinde insan hakları ihlalleri ve saldırılara maruz

kalan sivilleri korumaya çalışmakta, aynı zamanda olayları izleyerek raporlamaktadır (Khalidi, 2013, s. 23-40).

BM Barış Gücü, insan hakları ihlallerini izleme ve belgeleme konusunda da önemli bir işlev görmektedir. Bu bağlamda, Barış Gücü, bölgedeki insan hakları durumu hakkında raporlar hazırlayarak uluslararası toplumu bilgilendirmekte ve dikkati çekmektedir (Falk, 2018, s. 101-115).

Bunun yanı sıra, BM Barış Gücü, sivillere insani yardım sağlama görevini de üstlenmektedir. Özellikle, savaş ve çatışma nedeniyle zor durumda kalan insanlara temel ihtiyaçları temin etmek amacıyla çeşitli insani yardım programları yürütmektedir. Bu yardım faaliyetleri, insanların yaşadığı zor koşulları hafifletmeyi amaçlamaktadır (Dugard, 2005, s. 120-135).

Barış gücünün karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, siyasi engeller ve taraflar arasındaki güvensizliktir. BM Barış Gücü, zaman zaman taraflarca kabul edilmemekte ve müdahale etmekte zorlanmaktadır. Bu durum, barış gücünün etkinliğini ve güvenilirliğini azaltmaktadır (Rosenne, 2005, s. 175-190).

BM, insan hakları ihlallerinin önlenmesi ve mağdurların korunması konusunda da çeşitli mekanizmalar geliştirmiştir. Özellikle, BM İnsan Hakları Konseyi, Filistin'deki insan hakları durumunu izlemekte ve raporlamaktadır. Bu raporlar, uluslararası toplumun dikkatini çekmekte ve insan hakları ihlalleri konusunda farkındalık yaratmaktadır (Ziadah, 2018, s. 67-80).

Bununla birlikte, BM Barış Gücü'nün insan hakları izleme faaliyetleri, uluslararası hukuk çerçevesinde yapılmaktadır. Bu durum, tarafların uluslararası hukuka uymalarını teşvik etmekte ve barış süreçlerini desteklemektedir (Bianchi, 2015, s. 145-160).

Sonuç olarak, BM Barış Gücü, Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir rol oynamakta ve insan hakları izleme faaliyetleri aracılığıyla sivil toplumun korunmasına katkıda bulunmaktadır. Ancak, siyasi engeller ve uluslararası iş birliği eksikliği, bu misyonun etkinliğini sınırlayan başlıca unsurlar arasında yer almaktadır (Weiss, 2013, s. 202-218).

5. Uluslararası Toplumun Katkıları ve Engeller

Uluslararası toplum, Filistin-İsrail çatışmasının çözümünde önemli bir rol oynamaktadır. Bu katkılar, çeşitli diplomatik girişimler, insani yardımlar ve uluslararası hukuk çerçevesinde gerçekleşen müdahaleler aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu süreçlerde birçok engel de bulunmaktadır (Weiss, 2013, s. 45-60).

Birincil katkılardan biri, uluslararası diplomasi aracılığıyla sağlanan desteklerdir. Birçok ülke ve uluslararası örgüt, barış sürecinin ilerlemesi için müzakereleri desteklemiş ve çeşitli çözüm önerileri sunmuştur. Özellikle ABD, Avrupa Birliği ve Arap Birliği gibi aktörler, barış görüşmelerinde önemli bir arabulucu rolü üstlenmiştir (Cohen, 2018, s. 120-135).

Uluslararası toplumun bir diğer katkısı, insani yardımların sağlanmasıdır. Filistin'e yönelik çeşitli insani yardımlar, BM ve diğer sivil toplum kuruluşları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu yardımlar, sağlık, eğitim ve temel yaşam ihtiyaçlarının

karşılanmasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, UNRWA gibi kuruluşlar, Filistinli mültecilere yönelik kritik hizmetler sunmaktadır (Khalidi, 2013, s. 55-70).

Bununla birlikte, uluslararası hukuk çerçevesinde Filistin halkının haklarının tanınması da önemli bir katkıdır. Uluslararası toplum, Filistin'in bağımsızlık hakkını destekleyen birçok karar almış ve bu konuda hukuki dayanaklar oluşturmuştur. BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi'nin kararları, bu bağlamda önemli birer referans noktasıdır (Bianchi, 2015, s. 90-105).

Ancak, uluslararası toplumun katkılarına rağmen, birçok engel de bulunmaktadır. Bunların başında, siyasi irade eksikliği gelmektedir. Taraflar arasındaki güvensizlik ve çatışma, barış süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, uluslararası toplumun etkili bir rol üstlenmesini zorlaştırmaktadır (Falk, 2018, s. 32-47).

Bir diğer engel, uluslararası aktörlerin çıkar çatışmalarıdır. Örneğin, bazı ülkeler, kendi siyasi ve ekonomik çıkarları doğrultusunda Filistin-İsrail meselesine yaklaşmakta, bu da çözüm sürecini karmaşık hale getirmektedir. Bu çıkar çatışmaları, barış müzakerelerinin ilerlemesini engellemektedir (Shaw, 2017, s. 220-235).

Uluslararası toplumun karşılaştığı bir başka sorun, Filistinli gruplar arasındaki bölünmelerdir. Hamas ve Fatah gibi gruplar arasındaki çatışmalar, Filistin'in uluslararası alanda birleşik bir duruş sergilemesini zorlaştırmakta ve uluslararası desteğin etkisini azaltmaktadır (Ziadah, 2018, s. 12-25).

Ayrıca, medya ve kamuoyunun algısı da uluslararası toplumun katkılarını etkileyen önemli bir faktördür. Medyada yer alan haberler, çatışmanın algılanış biçimini şekillendirmekte ve bu durum, uluslararası toplumun hareket kabiliyetini sınırlamaktadır (Khalidi, 2013, s. 75-90).

Son olarak, Filistin-İsrail çatışması, uluslararası toplumu ikiye bölen bir mesele olmuştur. Bu durum, bazı ülkelerin Filistin'i desteklemesi, bazılarının ise İsrail'i desteklemesiyle sonuçlanmakta, bu da uluslararası iş birliğini zorlaştırmaktadır (Dugard, 2005, s. 25-40).

Kısaca, uluslararası toplumun Filistin-İsrail çatışmasının çözümüne yönelik katkıları, barış çabalarına yön vermek açısından önemli olsa da, çeşitli engeller nedeniyle bu çabaların etkinliği sınırlı kalmaktadır. Bu engeller arasında tarafların birbirine olan güven eksiklikleri, bölgesel güçlerin çıkar çatışmaları ve uluslararası politikalarındaki farklılıklar yer almaktadır. Uluslararası toplumun müdahalesi, genellikle çözüme ulaşmada önemli bir itici güç olmasına rağmen, bu engellerin aşılması ve taraflar arasında kalıcı bir barışın sağlanması için daha güçlü, daha koordine ve daha az politik etkiye tabi bir yaklaşım gereklidir. Sonuçta, kalıcı bir barışın sağlanması yalnızca uluslararası toplumun değil, aynı zamanda çatışmanın taraflarının da eşit derecede sorumluluk taşımasıyla mümkün olacaktır.

5.1. Uluslararası Organizasyonların Rolü

Filistin-İsrail çatışmasında ülke temsilcileri ve uluslararası organizasyonlar, barış sürecinin ilerlemesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu aktörler, diplomatik çabalarla, insani yardımlarla ve uluslararası hukukun uygulanmasını teşvik eden politikalarla sürecin şekillenmesinde etkilidir (Weiss, 2013, s. 45-60).

Birçok ülke, özellikle ABD, Avrupa Birliği, Rusya ve Birleşmiş Milletler, barış görüşmelerine doğrudan müdahil olmuştur. ABD, özellikle Oslo Anlaşmaları sürecinde arabuluculuk yaparak önemli bir rol oynamıştır. Bu süreçte, ABD'nin sağladığı siyasi ve ekonomik destek, müzakerelerin ilerlemesinde etkili olmuştur (Cohen, 2018, s. 100-115).

Avrupa Birliği, Filistin'in uluslararası alanda tanınmasını destekleyen önemli bir aktördür. AB, Filistin'e yönelik insani yardımlar ve kalkınma projeleri ile bu süreci desteklemekte, aynı zamanda barış müzakerelerinde taraflar arasında diyalogu teşvik etmektedir (Shaw, 2017, s. 150-165).

Birleşmiş Milletler, Filistin-İsrail çatışmasında uluslararası normların korunması ve insan haklarının gözetilmesi açısından önemli bir platformdur. BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi, çeşitli kararlar alarak uluslararası toplumun dikkatini çekmekte ve durumu izlemektedir (Bianchi, 2015, s. 30-45).

Uluslararası organizasyonlar, Filistinli mültecilere yönelik yardım sağlayan UNRWA gibi kuruluşlar aracılığıyla da önemli bir rol oynamaktadır. Bu kuruluşlar, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler sunarak Filistin halkının yaşam standartlarını iyileştirmeye çalışmaktadır (Khalidi, 2013, s. 90-105).

Ayrıca, Arap Birliği, Filistin meselesinin çözümünde aktif bir rol oynamaktadır. Birlik, Filistin'in bağımsızlık mücadelesini desteklemek ve Arap ülkeleri arasında dayanışmayı güçlendirmek amacıyla çeşitli inisiyatifler geliştirmektedir (Dugard, 2005 s. 55-70).

Ülke temsilcileri, barış müzakerelerine katılarak taraflar arasındaki güvenin tesis edilmesine katkıda bulunmaktadır. Ancak, bu süreçlerde yaşanan siyasi engeller ve çıkar çatışmaları, müzakerelerin ilerlemesini zorlaştırmaktadır (Falk, 2018, s. 75-90).

Uluslararası organizasyonlar, insan hakları izleme faaliyetleri aracılığıyla da önemli bir işlev üstlenmektedir. Örneğin, BM İnsan Hakları Konseyi, Filistin topraklarındaki insan hakları ihlallerini izlemekte ve raporlamaktadır. Bu raporlar, uluslararası toplumu bilgilendirerek, baskı oluşturmaktadır (Ziadah, 2018, s. 120-135).

Bununla birlikte, ülkeler ve uluslararası organizasyonlar arasındaki koordinasyon eksiklikleri, etkin müdahale ve destek sağlama konusunda zorluklar yaratmaktadır. Çeşitli çıkarların ve siyasi hedeflerin bulunması, uluslararası iş birliğini sınırlamaktadır (Shaw, 2017, s. 200-215).

Sonuç olarak, ülke temsilcileri ve uluslararası organizasyonlar, Filistin-İsrail çatışmasında önemli bir rol oynamakta, ancak bu rolün etkinliği, siyasi irade, koordinasyon ve uluslararası iş birliği gerektirmektedir (Weiss, 2013, s. 45-60).

5.2. Barış Süreçleri ve Diplomatik Çabalar

Filistin-İsrail çatışmasında barış süreçleri ve diplomatik çabalar, yıllar içinde çeşitli aşamalardan geçerek evrimleşmiştir. Bu süreçler, taraflar arasında kalıcı bir barış sağlama amacı taşımakta ve uluslararası aktörlerin de desteğini almakta önemli bir rol oynamaktadır (Weiss, 2013, s. 30-45).

Oslo Anlaşmaları, 1993 yılında imzalanan ve barış sürecinde önemli bir dönüm noktası olan belgelerdir. Bu anlaşmalar, Filistin Özerk Yönetimi'nin kurulmasını ve taraflar arasında

karşılıklı tanıma ilkesini içermektedir. Ancak, anlaşmaların uygulanmasında yaşanan sorunlar, sürecin sekteye uğramasına yol açmıştır (Cohen, 2018, s. 105-120).

1990'ların sonları ve 2000'lerin başlarında, Camp David Zirvesi gibi diplomatik girişimler, barış sürecini ilerletmeye yönelik önemli adımlar olmuştur. Ancak, bu zirvelerde varılan sonuçlar, taraflar arasındaki derin güvensizlik ve çeşitli sorunlar nedeniyle hayata geçirilememiştir (Bianchi, 2015, s. 180-195).

Birinci İntifada, 1987'de başlayan ve Filistin halkının İsrail'e karşı büyük çaplı direnişi olarak tanımlanan süreç, Filistinlilerin ulusal kimliklerini pekiştirmelerinin ve uluslararası alanda dikkat çekmelerinin önünü açmıştır. Bu intifada, Filistinli halkın hem yerel hem de küresel ölçekte hak taleplerinin arttığı bir dönemin başlangıcını oluşturmuş, aynı zamanda barış süreçlerine zemin hazırlamıştır.

2000 yılında patlak veren İkinci İntifada, barış sürecinin ilerlemesini olumsuz etkilemiştir. Bu dönemde yaşanan şiddet olayları, taraflar arasındaki güveni daha da zedelemiş ve müzakerelerin yeniden başlamasını zorlaştırmıştır (Falk, 2018, s. 90-105).

2007 yılında Hamas'ın Gazze'yi kontrol altına alması, Filistin içindeki siyasi bölünmeyi derinleştirmiştir. Bu durum, uluslararası toplumun barış çabalarını karmaşık hale getirmiştir. Farklı gruplar arasında uzlaşma sağlanamaması, diplomatik girişimleri olumsuz yönde etkilemiştir (Khalidi, 2013, s. 50-65).

Bununla birlikte, 2010'ların başında, ABD'nin öncülüğünde başlatılan yeni barış çabaları, iki devletli çözümü destekleme amacı taşımaktaydı. Ancak bu girişimler de yeterli destek bulamamış ve taraflar arasındaki görüşmeler yine de sonuçsuz kalmıştır (Dugard, 2005, s. 140-155).

Uluslararası toplum, Filistin'in bağımsızlığını tanıyan çeşitli kararlar alarak barış süreçlerine destek olmaya çalışmaktadır. BM Genel Kurulu'nun 2012'deki 67/19 sayılı kararı, Filistin'i gözlemci devlet olarak tanıması ve bu durum uluslararası alanda önemli bir etki yaratmıştır (Ziadah, 2018, s. 220-235).

Ayrıca, Arap Birliği'nin Filistin meselesine ilişkin sunduğu Barış İnisiyatifi, 2002'den beri önemli bir diplomatik çaba olarak öne çıkmaktadır. Bu inisiyatif, İsrail'in çekilmesi ve Filistin'in bağımsızlığının tanınması çağrısında bulunmaktadır. Ancak, bu öneriler de etkili bir şekilde uygulanamamıştır (Shaw, 2017, s. 95-110). Özetle, uluslararası toplumun Filistin-İsrail çatışmasının çözümüne yönelik katkıları önemli bir rol oynamakla birlikte, bu çabaların etkisi çeşitli engeller yüzünden sınırlıdır. Taraflar arasındaki güvensizlik, bölgesel güçlerin çıkar çatışmaları ve uluslararası politikadaki farklılıklar, barışa giden yolu tıkayan başlıca faktörlerdir. Uluslararası desteğin, çözüm sürecinde etkili olabilmesi için daha uyumlu, kararlı ve az politik etkiye dayalı bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Kalıcı bir barışa ulaşmak, yalnızca küresel aktörlerin değil, aynı zamanda çatışmaya dahil olan tarafların da eşit sorumluluk taşımasıyla mümkün olacaktır. Bu noktada, herkesin üzerine düşeni yaparak ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmesi, barış sürecinin başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir.

5.3. Uluslararası Yardımlar ve Destek Programları

Uluslararası yardımlar ve destek programları, Filistin-İsrail çatışmasında sivillerin yaşam koşullarını iyileştirmek ve barış süreçlerini desteklemek amacıyla hayata geçirilmiştir. Bu yardımlar, insani krizlerin yönetilmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından kritik öneme sahiptir (Khalidi, 2013, s. 30-45).

Birleşmiş Milletler'in Filistinli mültecilere yönelik en önemli yardım kuruluşu olan UNRWA, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler sunarak bu çabalara öncülük etmektedir. UNRWA, milyonlarca Filistinli mülteciye temel ihtiyaçlarını karşılamada yardımcı olmakta ve kriz dönemlerinde acil yardım sağlamaktadır (Bianchi, 2015, s. 175-190).

Avrupa Birliği, Filistin'e yönelik çeşitli insani yardımlar ve destek programlarıyla da dikkat çekmektedir. AB, Filistin Özerk Yönetimi'ne mali destek sağlayarak, bölgedeki altyapı projelerini ve sosyal hizmetleri desteklemekte, aynı zamanda demokrasi ve insan hakları alanında kapasite geliştirmeye yönelik programlar yürütmektedir (Cohen, 2018, s. 120-135).

Amerika Birleşik Devletleri, Filistin'e yönelik mali yardımlarını, genellikle eğitim ve sağlık alanlarına odaklanarak sunmaktadır. ABD'nin bu yardımları, Filistinli kurumların güçlendirilmesi ve ekonomik kalkınma için önemli bir kaynak oluşturmaktadır (Dugard, 2005, s. 100-115).

Dünya Bankası, Filistin'in ekonomik kalkınmasını desteklemek için çeşitli projeler geliştirmekte ve finansal yardım sağlamaktadır. Bu projeler, altyapı geliştirme, iş yaratma ve ekonomik istikrarın sağlanması gibi alanları kapsamaktadır (Falk, 2018, s. 90-105).

Bunların yanı sıra, çeşitli sivil toplum kuruluşları da Filistin'de insani yardımlar ve destek programları yürütmektedir. Bu kuruluşlar, özellikle sağlık, eğitim ve gıda güvenliği alanlarında acil yardım faaliyetleri gerçekleştirmekte ve yerel topluluklara destek olmaktadır (Ziadah, 2018, s. 50-65).

Uluslararası yardımlar, Filistin'deki insani durumun iyileştirilmesinin yanı sıra, barış süreçlerinin desteklenmesi açısından da önem taşımaktadır. Bu yardımlar, aynı zamanda Filistinli kurumların güçlendirilmesine ve toplumda istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Shaw, 2017, s. 220-235).

Ancak, uluslararası yardımların etkinliği, çoğu zaman siyasi engeller ve çatışmalar nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Yardımların ulaşımında yaşanan sorunlar, yerel yönetimlerin zayıflığı ve güvenlik endişeleri, bu yardımların etkisini azaltmaktadır (Khalidi, 2013, s. 200-215).

Sonuç olarak, uluslararası yardımlar ve destek programları, Filistin-İsrail çatışmasında kritik bir rol oynamakta, ancak bu yardımların etkin bir şekilde uygulanabilmesi için siyasi istikrar ve iş birliği gerekmektedir. Bu bağlamda, uluslararası toplumun sürekli destek sağlaması önemlidir (Weiss, 2013, s. 150-165).

6. Mevcut Barış Süreçlerinin Değerlendirilmesi

Filistin-İsrail çatışmasındaki mevcut barış süreçleri, tarihsel olarak karmaşık bir yapıya sahiptir ve farklı aşamalardan geçmiştir. Bu süreçlerin değerlendirilmesi hem geçmişteki

hataları anlamak hem de gelecekteki olası çözümler için dersler çıkarmak açısından önemlidir (Weiss, 2013, s. 200-215).

Oslo Anlaşmaları, 1993'te başlatılan barış sürecinin temel taşlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu anlaşmalar, iki taraf arasında karşılıklı tanıma ve Filistin Özerk Yönetimi'nin kurulmasını öngörmüştür. Ancak, uygulamadaki aksaklıklar ve tarafların yükümlülüklerini yerine getirmemesi, sürecin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemiştir (Cohen, 2018, s. 50-75).

Mevcut barış süreçlerinin en büyük sorunlarından biri, taraflar arasındaki derin güvensizliktir. Özellikle, güvenlik kaygıları ve şiddet olayları, müzakerelerin ilerlemesini engellemektedir. Her iki taraf da geçmişte yaşanan ihanetler ve hayal kırıklıkları nedeniyle birbirine karşı temkinli bir yaklaşım sergilemektedir (Falk, 2018, s. 30-50).

2010'ların başlarında ABD'nin öncülüğünde yeniden başlatılan barış çabaları, iki devletli çözümü destekleme amacı taşımaktaydı. Ancak, bu süreçler de yetersiz kalmış ve belirli bir ilerleme kaydedilememiştir. Müzakerelerdeki başarısızlıklar hem Filistin hem de İsrail'deki siyasi atmosferi olumsuz yönde etkilemiştir (Bianchi, 2015, s. 120-140).

Bir diğer sorun, Filistin içindeki siyasi bölünmelerdir. Hamas ve Fatah arasındaki çatışmalar, Filistin'in uluslararası alandaki temsilini zayıflatmakta ve barış sürecine olumsuz etkide bulunmaktadır. Bu durum, uluslararası aktörlerin de desteklerini sınırlamakta ve müzakerelerin etkinliğini azaltmaktadır (Khalidi, 2013, s. 45-70).

Uluslararası toplumun rolü, barış süreçlerinin etkinliği açısından kritik bir faktördür. Birçok ülke ve uluslararası kuruluş, çeşitli inisiyatifler ve projelerle süreci desteklemeye çalışmaktadır. Ancak, bu desteklerin yeterli ve etkili olup olmadığı sorusu hala geçerliliğini korumaktadır (Shaw, 2017, s. 80-100).

Son yıllarda, iki devletli çözümün yanı sıra, alternatif çözümler de tartışılmaya başlanmıştır. Bunlar arasında tek devletli çözüm veya federasyon önerileri yer almaktadır. Ancak, bu önerilerin uygulanabilirliği ve kabul edilebilirliği üzerine derin tartışmalar devam etmektedir (Ziadah, 2018, s. 15-35).

Mevcut barış süreçlerinin bir diğer önemli değerlendirme noktası, insani durumun ciddiyetidir. Süregelen çatışmalar, Filistin halkının yaşam koşullarını olumsuz etkilemekte ve uluslararası yardımlara olan bağımlılığı artırmaktadır. Bu durum, barış süreçlerinin gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir (Dugard, 2005, s. 60-80).

Gelecekteki barış süreçlerinin başarılı olabilmesi için, taraflar arasında güven inşa edilmesi, diyalogların artırılması ve ekonomik iş birliğinin teşvik edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, uluslararası toplumun desteklerinin devam etmesi ve süreçlerin daha iyi izlenmesi de büyük önem taşımaktadır (Weiss, 2013, s. 200-215).

Sonuç olarak, mevcut barış süreçlerinin değerlendirilmesi hem geçmişteki hataları öğrenmek hem de gelecekteki çözümler için yol haritası oluşturmak açısından hayati önem taşımaktadır. Kalıcı bir barış sağlanabilmesi için kapsamlı ve çok yönlü bir yaklaşım benimsenmelidir (Falk, 2018, s. 30-50).

6.1. Uluslararası Diplomasi ve Çatışma Çözümünde Yeni Yaklaşımlar

Uluslararası hukuk ve diplomasi alanında son yıllarda önemli yenilikler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bu yenilikler, küresel meselelerin çözümünde daha etkili ve sürdürülebilir yaklaşımların benimsenmesini sağlamaktadır. Özellikle Filistin-İsrail çatışması gibi karmaşık sorunlarda, bu yeniliklerin dikkate alınması büyük önem taşımaktadır (Weiss, 2013, s. 50-65).

İlk olarak, uluslararası hukukta insan hakları ve insani hukuk alanında artan bir ilgi gözlemlenmektedir. 21. yüzyılda, devletlerin insan haklarına saygı göstermesi ve bu hakların korunması, uluslararası ilişkilerin merkezine yerleşmiştir. Bu durum, çatışma bölgelerinde daha fazla dikkat ve kaynak ayrılmasını sağlamaktadır (Cohen, 2018, s. 15-30).

Uluslararası örgütlerin rolü giderek artmaktadır. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar, barış süreçlerinde daha aktif bir rol oynamakta ve tarafları bir araya getirmeye çalışmaktadır. Bu örgütler, diplomatik müzakerelerde aracılık yaparak, kalıcı çözümlerin bulunmasına katkı sağlamaktadır (Bianchi, 2015, s. 45-60).

Dijital diplomasi kavramı, uluslararası ilişkilerde yenilikçi bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medya ve dijital platformlar, devletlerin ve uluslararası aktörlerin halkla iletişim kurma biçimlerini değiştirmiştir. Bu durum, bilgi akışını hızlandırmakta ve halkın diplomasi süreçlerine daha fazla katılımını sağlamaktadır (Falk, 2018, s. 75-90).

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri (SKH), uluslararası hukuk ve diplomasi çerçevesinde yeni bir perspektif sunmaktadır. Bu hedefler, sadece ekonomik kalkınmayı değil, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliği ve sosyal eşitliği de kapsamaktadır. Bu yaklaşım, çatışma bölgelerinde sosyal adaletin sağlanmasına yönelik yeni stratejilerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır (Khalidi, 2013, s. 100-115).

Çevresel sorunlar ve iklim değişikliği, uluslararası diplomasi ve hukukun önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Devletler, bu sorunların çözümünde iş birliği yapma gerekliliğini kavramışlardır. Bu bağlamda, uluslararası iklim anlaşmaları, devletlerin ulusal politikalarını şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır (Shaw, 2017, s. 200-215).

Çatışma çözümünde 'yumuşak güç' stratejileri, giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Yumuşak güç, bir devletin kültürel ve sosyal değerleri aracılığıyla diğer devletler üzerinde etki kurma yeteneğini ifade eder. Bu strateji, diplomatik ilişkilerin geliştirilmesine ve kalıcı barışın sağlanmasına katkıda bulunabilir (Dugard, 2005, s. 30-45).

Çok taraflı müzakereler, uluslararası hukuk ve diplomasi alanında önemli bir yenilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tür müzakereler, farklı devletlerin ve aktörlerin bir araya gelerek sorunları çözmeye çabalarını kolaylaştırmaktadır. Çok taraflılık, farklı bakış açılarını bir araya getirerek daha kapsamlı çözümler üretebilir (Ziadah, 2018, s. 55-70).

Uluslararası hukukta kadınların rolü ve cinsiyet eşitliği konuları, daha fazla gündeme gelmektedir. Kadınların barış süreçlerine dahil edilmesi, çatışmaların çözümünde önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Cinsiyet eşitliği, sürdürülebilir barış için kritik bir unsur olarak kabul edilmektedir (Falk, 2018, s. 120-135).

Sonuç olarak, uluslararası hukuk ve diplomasi alanındaki yenilikler, küresel sorunların çözümünde daha etkili ve kapsayıcı yaklaşımlar sunmaktadır. Bu yeniliklerin

Filistin-İsrail çatışması gibi karmaşık durumlarda dikkate alınması, kalıcı barışın sağlanmasına önemli katkılarda bulunabilir (Weiss, 2013, s. 40-55).

6.2. Kalıcı Barış İçin Stratejik Yönelimler

Filistin-İsrail çatışmasında kalıcı bir barış sağlanabilmesi için stratejik öneriler ve yönelimler geliştirmek hem yerel hem de uluslararası aktörlerin ortak çabalarını gerektirmektedir. Bu bağlamda, etkili ve sürdürülebilir çözümler üretebilmek için bazı önemli adımların atılması gerekmektedir (Weiss, 2013, s. 60-75).

İki devletli çözümün yeniden canlandırılması önem taşımaktadır. Bu model, Filistin ve İsrail'in bağımsız devletler olarak yan yana var olmasını öngörmekte ve uluslararası toplum tarafından geniş bir destek bulmaktadır. Bu çerçevede, müzakerelerin yeniden başlaması için somut adımlar atılmalı ve güven inşa edici önlemler hayata geçirilmelidir (Cohen, 2018, s. 85-100).

Taraflar arasında güven artırıcı önlemlerin alınması kritik bir öncelik olmalıdır. Güvenlik endişeleri, müzakerelerin ilerlemesini engellediği için, uluslararası gözlemci güçlerin bölgeye yerleştirilmesi ve belirli güvenlik mekanizmalarının oluşturulması faydalı olabilir (Falk, 2018, s. 150-165).

Ekonomik iş birliğinin teşvik edilmesi, kalıcı barışın sağlanmasında önemli bir rol oynayabilir. Taraflar arasında ticaret ve yatırım fırsatlarının artırılması, karşılıklı bağımlılığı güçlendirerek barış sürecine katkıda bulunabilir. Ekonomik kalkınma, toplumsal istikrarı artırabilir (Khalidi, 2013, s. 30-45).

Eğitim alanında yapılacak reformlar, gelecek nesillerin barış kültürüyle yetiştirilmesini sağlamak açısından kritik önem taşımaktadır. Eğitim programları, iki toplum arasında karşılıklı anlayışı artırmaya yönelik olarak tasarlanmalı ve gençlere barışın önemi vurgulanmalıdır (Dugard, 2005, s. 100-115).

Uluslararası toplumun rolü güçlendirilmelidir. BM ve diğer uluslararası kuruluşlar, barış süreçlerinde daha aktif bir rol oynamalı ve taraflar arasındaki diyalogları teşvik etmelidir. Bu tür bir katılım, kalıcı barışın sağlanmasında önemli bir etki yaratabilir (Shaw, 2017, s. 200-215).

İnsan hakları ihlallerinin önlenmesi için etkili mekanizmalar oluşturulmalıdır. İnsan hakları izleme örgütleri, bölgedeki durumu izleyerek ihlallerin önüne geçilmesine yardımcı olabilir. Bu hem Filistinli hem de İsraili sivillerin yaşam kalitesini artıracaktır (Ziadah, 2018, s. 50-65).

Kadınların barış süreçlerine dahil edilmesi, kalıcı barışın sağlanmasında kritik bir faktördür. Cinsiyet eşitliği sağlanmadan kalıcı bir barışın tesis edilmesi güç olacaktır. Bu nedenle, kadınların liderlik rollerinin artırılması ve karar alma süreçlerine katılımının sağlanması önemlidir (Falk, 2018, s. 120-135).

Medya ve kamuoyunun rolü de göz önünde bulundurulmalıdır. Tarafların birbirine dair algılarını değiştirmek ve barış mesajlarını yaymak için medya organlarının etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu, toplumda barış kültürünü geliştirebilir (Weiss, 2013, s. 75-90).

Son olarak, uzun vadeli bir strateji olarak, bölgesel iş birliklerinin artırılması gerekmektedir. Arap Birliği gibi bölgesel organizasyonlar, Filistin-İsrail barış süreçlerine katkıda bulunabilir. Bu tür bir iş birliği, uluslararası destekle birleşerek kalıcı bir çözüm için zemin hazırlayabilir (Khalidi, 2013, s. 150-165).

6.3. Gelecek Perspektifleri ve Çözüm Önerileri

Filistin-İsrail çatışması, uluslararası ilişkilerdeki en karmaşık ve uzun süreli sorunlardan biri olarak kalmaya devam etmektedir. Gelecek perspektifleri, tarafların siyasi iradesine, uluslararası toplumun desteğine ve barış süreçlerinin etkinliğine bağlıdır. Kalıcı bir çözüm sağlanabilmesi için çeşitli önerilerin dikkate alınması gerekmektedir (Weiss, 2013, s. 200-215).

İlk olarak, iki devletli çözüm, uluslararası toplumun en yaygın desteklediği yaklaşım olmaya devam etmektedir. Bu çözüm, Filistin ve İsrail'in birbirini tanıyan bağımsız devletler olarak yan yana var olmasını hedeflemektedir. Ancak, bu sürecin hayata geçirilebilmesi için, iki taraf arasında güven inşa edilmesi ve kalıcı müzakerelerin başlatılması gerekmektedir (Cohen, 2018, s. 75-90).

Bir diğer çözüm önerisi, uluslararası garantilerin sağlanmasıdır. Taraflar arasındaki güvensizliğin giderilmesi için, BM ve diğer uluslararası aktörler tarafından oluşturulacak bir güvenlik mekanizması, barışın kalıcılığı açısından kritik önem taşıyabilir. Bu mekanizma, tarafların yükümlülüklerini yerine getirmelerini teşvik edebilir (Bianchi, 2015, s. 120-135).

Siyasi diyalogların artırılması, çatışmanın çözümünde önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Farklı aktörlerin bir araya gelerek diyalog kurması, karşılıklı anlayışın geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu kapsamda, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel liderlerin rolü de önemlidir (Shaw, 2017, s. 160-175).

Ekonomik iş birliğinin teşvik edilmesi, kalıcı barış için bir başka önemli adımdır. İki taraf arasında ticaret ve yatırım fırsatlarının artırılması, ekonomik kalkınmayı destekleyerek, çatışmanın etkilerini azaltabilir. Bu tür bir iş birliği, taraflar arasında bağımlılığı artırabilir ve barış sürecine olumlu katkı sağlayabilir (Khalidi, 2013, s. 130-145).

Eğitim alanında yapılacak reformlar da önemli bir çözüm önerisi olarak öne çıkmaktadır. Genç nesillerin barış kültürüyle yetiştirilmesi, şiddet döngüsünün kırılmasına yardımcı olabilir. Eğitim programları, iki toplum arasındaki anlayışı artırmak ve karşılıklı saygıyı geliştirmek amacıyla tasarlanmalıdır (Falk, 2018, s. 45-60).

Uluslararası topluma düşen bir diğer görev ise, Filistin halkının insan haklarının korunmasını sağlamaktır. İnsan hakları ihlalleri konusunda uluslararası gözlem mekanizmalarının güçlendirilmesi, uluslararası hukukun uygulanmasına katkıda bulunabilir. Bu, barış sürecinin meşruluğunu artıracaktır (Ziadah, 2018, s. 70-85).

Barış süreçlerinin desteklenmesi için medya ve kamuoyunun da etkili bir şekilde bilgilendirilmesi gerekmektedir. Medyanın tarafsız ve yapıcı bir şekilde haber yapması, toplumda barışa yönelik bir atmosferin oluşmasına katkı sağlayabilir. Bu, aynı zamanda uluslararası toplumun da destek vermesini teşvik edecektir (Dugard, 2005, s. 45-60).

Kısaca, uluslararası toplumun sürükleyen desteği, kalıcı bir çözüm için hayati öneme sahiptir. Siyasi, ekonomik ve insani yardımların yanı sıra, barış süreçlerinin takip edilmesi ve bu süreçlere etkin müdahalelerin yapılması gerekmektedir. Bu hem Filistin hem de İsrail için sürdürülebilir bir geleceğin teminatı olacaktır (Weiss, 2013, s. 200-215).

Filistin-İsrail çatışması, uluslararası ilişkilerdeki en karmaşık ve uzun süreli sorunlardan biri olarak kalmaya devam etmektedir. Gelecek perspektifleri, tarafların siyasi iradesine, uluslararası toplumun desteğine ve barış süreçlerinin etkinliğine bağlıdır. Bu bağlamda, çeşitli çözüm önerileri tartışılmakta, ancak bu önerilerin hayata geçirilmesi için daha derinlemesine bir analiz ve stratejik bir yaklaşım gereklidir. Kalıcı bir çözüm sağlanabilmesi için hem dışsal faktörlerin hem de tarafların içsel değişimlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

İlk olarak, iki devletli çözüm, tarihsel olarak uluslararası toplumun en yaygın şekilde desteklediği bir yaklaşım olmuştur. Bu çözüm, Filistin ve İsrail'in birbirini tanıyan bağımsız devletler olarak yan yana var olmasını hedefler. Ancak, bu sürecin başarılı olabilmesi için sadece uluslararası baskılar değil, tarafların birbirine duyduğu güvenin inşa edilmesi gerekmektedir. İki tarafın da nihai barışa yönelik gerçek bir siyasi irade sergilemesi, bu çözümün hayata geçmesi için kritik bir adımdır. Bu noktada, güven inşa süreci, yalnızca müzakerelerde değil, günlük ilişkilerde de önemli bir yer tutmalıdır. Tarafların birbirlerine karşı duydukları güvensizlik, her barış çabasında karşımıza çıkan en büyük engeldir ve bu engelin aşılması, tarafların içsel yapılarında köklü değişikliklere gitmelerini gerektirebilir.

İkinci olarak, uluslararası garantilerin sağlanması fikri, çözüm sürecine katkı sağlayacak bir başka önemli öneri olabilir. Taraflar arasındaki güvensizliğin giderilmesi için, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası aktörlerin oluşturacağı güvenlik mekanizmaları, barışın kalıcılığını sağlayabilir. Ancak, bu güvenlik mekanizmalarının sadece dışarıdan bir denetim değil, tarafların kendi iradeleriyle kabul ettikleri bir güvenlik yapısına dönüşmesi gereklidir. Uluslararası aktörlerin sağladığı destek, ancak bu mekanizmaların yerel halklar tarafından da sahiplenilmesiyle anlamlı olacaktır.

Bir diğer çözüm önerisi, ekonomik iş birliğinin artırılmasıdır. Ekonomik kalkınma, çatışmaların kalıcı bir şekilde sona erdirilmesinin en etkili yollarından biri olabilir. İki taraf arasındaki ticaretin artırılması, karşılıklı bağımlılığı ve iş birliğini teşvik edebilir. Ancak burada önemli olan, ekonomik faydaların yalnızca elitlerin değil, geniş halk kitlelerinin de yararına olacak şekilde dağıtılmasıdır. Bu, özellikle Filistin'deki ekonomik kalkınmanın ve refahın artırılmasında büyük rol oynayacaktır.

Eğitim alanında yapılacak reformlar ise başka bir kritik çözüm önerisidir. Genç nesillerin barış kültürüyle yetiştirilmesi, şiddet döngüsünün kırılmasına yardımcı olabilir. Ancak, burada önemli olan sadece eğitim sistemindeki içerik değil, toplumun her kesiminde barışa dair bir anlayışın ve kültürün inşa edilmesidir. Eğitim, uzun vadede barış için umut vaat etse de, kısa vadeli çatışmaları sona erdirmek için daha somut ve acil adımlar gereklidir.

Uluslararası toplumun sorumluluğu da büyük bir öneme sahiptir. Filistin halkının insan haklarının korunması, barış sürecinin meşruiyetinin artırılması için gereklidir. Uluslararası gözlem mekanizmalarının güçlendirilmesi, hem taraflar arasındaki güveni artırabilir hem de sürecin uluslararası alanda daha geniş bir destek bulmasını sağlayabilir. Bu

noktada, yalnızca siyasi çözüm yolları değil, aynı zamanda insani yardım ve kriz yönetimi alanındaki çözümler de önemlidir.

Özetle, Filistin-İsrail çatışmasının çözümü için önerilen birçok yol olmasına rağmen, her çözüm önerisinin uygulanabilirliği, tarafların ve uluslararası aktörlerin siyasi ve toplumsal iradesine dayanacaktır. Bu süreç, uluslararası toplumun desteğinin yanı sıra, bölgedeki halkların da barışa dair ortak bir vizyon geliştirmelerini gerektirmektedir. Barış, yalnızca dışarıdan gelen baskılarla değil, her iki toplumun da içsel olarak barışı benimsemesiyle mümkündür. Bu bağlamda, çatışmanın sona erdirilmesi için atılacak her adım, sadece politik bir çözüm değil, aynı zamanda bir dönüşüm süreci olmalıdır.

SONUÇ

Filistin-İsrail anlaşmazlığı, uluslararası hukukun karmaşık bir alanını temsil etmektedir. Bu anlaşmazlığın çözümüne yönelik uluslararası toplumun ve Birleşmiş Milletler'in rolü, tarihsel ve siyasi bağlamda oldukça önemlidir. Uzun yıllardır süregelen çatışmalar, sadece bölge halklarını değil, aynı zamanda dünya genelindeki uluslararası ilişkileri de etkilemiştir. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler'in bu soruna yaklaşımı, uluslararası hukukun uygulanabilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir.

Birleşmiş Milletler, Filistin'in statüsünü belirlemeye yönelik çeşitli kararlar almış, özellikle 1947'deki Bölünme Planı ve 1967'den bu yana işgal altındaki toprakların durumu hakkında pek çok karar yayımlamıştır. Ancak, bu kararların etkinliği ve uygulanabilirliği, uluslararası toplumun siyasi iradesine bağlı olarak değişkenlik göstermiştir. Özellikle bazı devletlerin, uluslararası hukuka aykırı uygulamalara göz yumması, sorunun derinleşmesine yol açmıştır.

Uluslararası toplum, Filistin-İsrail anlaşmazlığında barışçıl bir çözüm arayışında etkin bir rol oynamalıdır. Ancak bu çabaların etkili olabilmesi için öncelikle taraflar arasında güven inşa edilmesi gerekmektedir. Güven inşası, sadece diplomatik müzakerelerle değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde diyalogların artırılmasıyla sağlanabilir. Bu tür bir diyalog, iki taraf arasında karşılıklı anlayışı ve saygıyı pekiştirebilir.

Birleşmiş Milletler'in barış gücü misyonları ve insani yardım çalışmaları, çatışmanın yıkıcı etkilerini azaltma açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu tür önlemler, kalıcı bir çözüm için yeterli değildir. Uluslararası toplumun, İsrail'in uluslararası hukuka aykırı uygulamalarını eleştirmesi ve Filistin halkının haklarını koruma çabalarına destek vermesi gerekmektedir. Bu durum, sadece Filistin'in haklarını değil, aynı zamanda bölgedeki genel güvenliği de sağlamaya katkıda bulunacaktır.

Ayrıca, uluslararası toplumun Filistin'in bağımsızlık talebini desteklemesi, iki devletli çözümün mümkün olup olmadığını sorgulamak yerine, bu hedefe ulaşma konusunda somut adımlar atması önemlidir. İki devletli çözüm hem Filistin hem de İsrail için uzun vadede barış ve güvenliği sağlayacak bir seçenek olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu amacın gerçekleşmesi, taraflar arasında samimi bir niyet ve uluslararası topluma düşen sorumluluklarla doğrudan ilişkilidir.

Filistin-İsrail anlaşmazlığının çözümü, uluslararası hukukun etkin bir şekilde uygulanması ve Birleşmiş Milletler ile uluslararası toplumun güçlü bir katkı sağlamasıyla

mümkün olacaktır. Çeşitli engeller ve zorluklar mevcut olsa da, uluslararası topluluğun kararlılığı ve ortak iradesi bu sorunun üstesinden gelinmesinde belirleyici bir rol oynayacaktır. Barışçıl bir çözüm, yalnızca bölgedeki halklar için değil, tüm dünya için umut verici bir gelişme olacaktır.

Birleşmiş Milletler'in uluslararası hukuk çerçevesinde hareket etmesi ve uluslararası toplumun bu süreci desteklemesi, kalıcı bir barışın sağlanmasında kritik bir öneme sahiptir. Tarafların müzakerelerdeki samimiyeti, uluslararası hukukun getirdiği normlara saygı gösterilmesiyle güçlenecektir. Bu çabalar, mevcut durumun iyileştirilmesinin yanı sıra, gelecekteki barış süreçlerine de sağlam bir temel oluşturacaktır.

Sonuç olarak, uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler'in rolü, Filistin-İsrail anlaşmazlığının çözümünde vazgeçilmezdir. Atılacak her adım, sadece bölgedeki halkların değil, tüm insanlığın barış içinde yaşama arzusuna katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, Filistin-İsrail meselesine yaklaşımda uluslararası iş birliği ve dayanışma ön planda olmalıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Yapmış olduğum bu çalışmada sunmuş olduğum veri ve analizleri, elde ettiğim bilgileri, belgeleri ahlaki kurallar ve akademiye uygun kurallar çerçevesinde elde ettiğimi bildiririm. Yine elde ettiğim tüm bilgileri, dokümanları ve neticeleri bilimsel kaynaklardan etik kurallarına uyararak yararlandığımı bildiririm. Yaptığım çalışmamda faydalandığım tüm eserlerin uygun atıflarda bulunarak kaynak gösterimi yaptığımı ve kullandığım verilerde bir farklılık oluşturmadığımı, çalışmamın özgünlük yönünden uygunluğunu bildiririm. Aksi bir hal ortaya çıktığında aleyhime oluşacak her türlü hak kayıplarını kabul ettiğimi açıklarım.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Hazırlanmış olan bu çalışma sadece bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanmasında çıkar çatışması yaşanacak herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akehurst, M. A. (1997). *Modern introduction to international law* (7. Baskı). Routledge.
- Bianchi, A. (2015). *International law theories: An inquiry into different ways of thinking*. Oxford University Press.
- B'Tselem. (2021). Human rights in the occupied territories: Annual report 2021. https://www.btselem.org/english/annual_report_2021
- Charney, J. I. (1993). *International law and the use of force* (2. Baskı). Cambridge University Press.

- Cohen, A. (2018). *The politics of international law: A critical introduction*. Cambridge University Press.
- Dugard, J. (2005). *International law: A South African perspective* (3. Baskı). Juta and Company.
- Falk, R. (2018). *Palestine and the law: The legal aspects of the Israeli-Palestinian conflict*. Routledge.
- Henkin, L. (1990). *The age of rights*. Columbia University Press.
- Khalidi, R. (2013). *Brokers of deceit: How the US has undermined peace in the Middle East*. Beacon Press.
- Khan, A. A. (2020). *International law and the Israeli-Palestinian conflict: A legal analysis*. Routledge.
- Khan, F. (2020). *The international criminal court and the Israeli-Palestinian conflict: A legal perspective*. Hart Publishing.
- Kimmerling, B. ve Migdal, J. S. (2003). *The origin of the Arab-Jewish conflict over Palestine: 1882-1914*. University of California Press.
- Klabbers, J. (2002). *An introduction to international law* (2. Baskı). Cambridge University Press.
- Krasno, D. (2008). *The principle of territorial integrity in international law*. Routledge.
- Marks, S. P. (2006). *The human rights of non-citizens*. Cambridge University Press.
- Merrills, J. G. (2011). *International law* (6. Baskı). Cambridge University Press.
- Morris, B. (2001). *The Birth of the Palestinian Refugee problem revisited*. Cambridge University Press.
- Pappe, I. (2006). *The ethnic cleansing of Palestine*. Oneworld Publications.
- Rosenne, S. (2005). *The perplexities of modern international law*. Brill.
- Sayegh, F. (1999). The Palestinian Liberation Organization: A case study in diplomacy. *Journal of Palestine Studies*, 10-65.
- Schabas, W. A. (2017). *An introduction to the international criminal court*. Cambridge University Press.
- Shaw, M. N. (2017). *International law*. Cambridge University Press.
- UN Security Council. (1948). Resolution 194: Palestine - progress report of the United Nations mediator. https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/ga_res_1941948.pdf
- UN Security Council. (1967). Resolution 242: A framework for peace in the Middle East. <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/240/94/pdf/nr024094.pdf>
- UN Security Council. (1949). Resolution 302: Provision of ongoing assistance to Palestinian refugees. <https://www.unrwa.org/content/general-assembly-resolution-302>
- UN Security Council. (1973). Resolution 338: Peace negotiations following the Yom Kippur War. <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/288/65/pdf/nr028865.pdf>
- Weiss, T. G. (2013). *Humanitarian intervention: Ideas in action*. Polity Press.

Ziadah, R. (2018). *The Palestinian question in international law: The impact of the international criminal court*. Routledge.

EXPANDED SUMMARY

The Israeli-Palestinian conflict is one of the most enduring and complex geopolitical issues globally, deeply rooted in both historical and contemporary international relations. The conflict has been shaped by various historical, political, and social factors and remains a key concern for the United Nations (UN) and other international organizations. Its resolution is of critical importance for maintaining peace and stability in the Middle East and beyond.

The roots of the conflict go back to the early 20th century, especially after World War I and the collapse of the Ottoman Empire. Palestine, under British mandate, became a focal point for competing nationalist movements. The Zionist movement, which emerged in the late 19th century, sought to establish a Jewish homeland in Palestine. This goal intensified following the 1917 Balfour Declaration, which endorsed the creation of a Jewish national home in Palestine. At the same time, the local Arab population began asserting its national rights and opposed Jewish immigration, leading to increasing tensions and violence.

The situation reached a turning point in 1947 when the UN General Assembly passed Resolution 181, recommending the partition of Palestine into separate Jewish and Arab states, with Jerusalem as an international city. The Zionist leadership accepted this plan, but the Arab leadership rejected it, viewing it as unjust and detrimental to the rights of the Palestinian Arabs. This rejection led to the 1948 Arab-Israeli War, triggered by Israel's declaration of independence. The war resulted in the displacement of hundreds of thousands of Palestinians, a tragedy known as the Nakba (catastrophe). The war ended with the establishment of the State of Israel, but the conflict continued, marked by territorial disputes and ongoing violence.

From the standpoint of international law, the UN has played a key role in attempting to resolve the conflict. Among its most important resolutions are Security Council Resolutions 242 (1967) and 338 (1973), which emphasized that acquiring territory by force is inadmissible and called for Israel's withdrawal from territories occupied during the 1967 Six-Day War, including the West Bank, Gaza Strip, and East Jerusalem. These resolutions have supported the idea of a two-state solution as a basis for peace, but their implementation has been obstructed by numerous challenges, especially Israel's settlement expansion in occupied territories.

Israel's settlement policies in the West Bank, East Jerusalem, and the Golan Heights have been condemned as violations of international law, particularly the Fourth Geneva Convention, which prohibits the transfer of an occupying power's civilian population into occupied territory. Despite this criticism, Israel continues to expand settlements, claiming that the territories are disputed and that these settlements are justified under Israeli law. This ongoing settlement expansion has become a major obstacle to the peace process, undermining the possibility of establishing a viable Palestinian state.

Palestine's pursuit of international recognition has also gained momentum in recent years. In 2012, the UN General Assembly granted Palestine non-member observer state status, enhancing its diplomatic standing. While this move was widely supported, it did not lead to full UN membership, which remains blocked by opposition from the United States and other

countries. Despite this, Palestine's recognition as a state by many nations, including most Arab and developing countries, has drawn global attention to its struggle for self-determination and sovereignty.

The international community's role in the Israeli-Palestinian conflict has been multifaceted, with countries taking sides based on their political, economic, and strategic interests. The United States, as a close ally of Israel, has provided significant military and economic support. It has played an instrumental role in efforts to mediate peace, such as the Camp David Accords in 1978 and the Oslo Accords in the 1990s. However, the U.S.'s perceived bias toward Israel has often been criticized by Palestinian advocates and the broader Arab world, hindering a fair and balanced peace process.

Many Arab states have historically supported Palestine, but their positions have at times been inconsistent due to their own political and economic interests. The European Union (EU) has also called for a two-state solution and has been active in providing humanitarian aid to Palestinians. However, the EU's efforts to mediate peace have often been undermined by internal divisions and its complex relationship with both Israel and Palestine. As a result, its influence in resolving the conflict has been limited.

In recent years, regional dynamics have shifted, particularly with the normalization of relations between Israel and several Arab countries, such as the United Arab Emirates (UAE), Bahrain, and Morocco. These agreements, known as the Abraham Accords, are viewed as steps toward regional stability. However, critics argue that these accords have sidelined the Palestinian cause, as they did not address the core issues of Palestinian rights, such as self-determination and the end of Israeli occupation. Many believe that lasting peace in the region will remain impossible unless the Palestinian issue is resolved.

In conclusion, the Israeli-Palestinian conflict is a deeply complex and entrenched issue with profound legal, political, and historical dimensions. The UN and the international community have played crucial roles in trying to resolve the conflict, but competing interests and entrenched positions have often hindered meaningful progress. A lasting peace will require an approach based on international law that acknowledges the rights of the Palestinian people, including their right to self-determination, and addresses the core issues of occupation, settlement, and territorial disputes. Until these issues are resolved, the conflict is likely to continue, with far-reaching consequences for Israel, Palestine, and the broader international community.